

DARÁNYI IGNÁC TERV

A NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA

(NVS 2012–2020)

végrehajtásának keretprogramja

A VIDÉK ÉLNI AKAR, MAGYARORSZÁG MEGÚJUL!

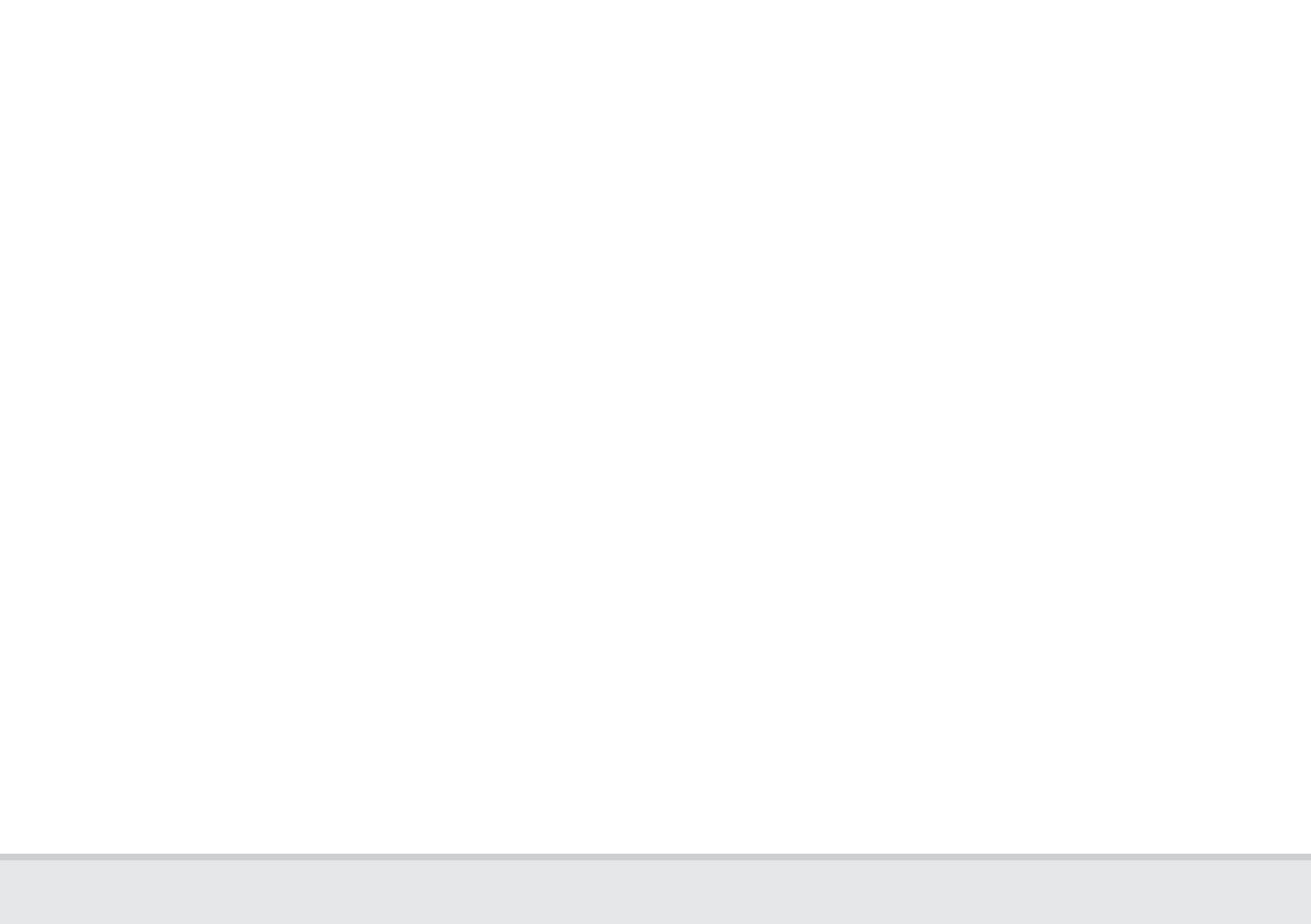

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

DARÁNYI IGNÁC TERV
A
NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA
(NVS 2012–2020)
végrehajtási keretprogramja

Budapest
2012

KÖSZÖNTŐ

Magyarország Kormánya kiemelt feladatának tekinti a vidék népességmegtartó és foglalkoztatási erejének növelését, a vidéki élet minőségének javítását. Ebben fontos szerepet szánunk az életképes agrár- és élelmiszer-gazdaságnak, a helyi gazdaság és a vidéki helyi közösségek megerősítésének, a falvak, tanyák megújításának, a város és vidéke kapcsolatai helyreállításának. A XXI. század kihívásainak megfelelni képes, élhető vidék megteremtéséhez átfogó vidék- és agrárpolitikai fordulatra van szükség. Jövőképink szerint a magyar vidék hagyományait és értékeit megőrizve megújul, sokszínű mezőgazdaságunk pedig úgy állít elő egészséges élelmiszereket, hogy közben megőrzi a tájat és megélhetést jelentő munkát ad az embereknek. Ennek következtében egyre több fiatal választja lakó- és munkahelyének a vidéki térségeket.

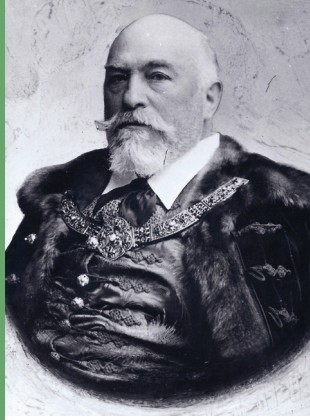
A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtási programjaként most elindítjuk és intézkedésekkel folyamatosan bővítjük a Darányi Ignác Tervet. A Terv az uniós vidékfejlesztési forrásokhoz kapcsolódó intézkedések mellett a nemzeti költségvetésből megvalósuló programokat, a jogi szabályozás korszerűsítését, az intézményi működés újjá szervezését és a szemléletformálás feladatait is magában foglalja. A magyar vidék, az agrár- és élelmiszer-gazdaság megújítása történelmünkben nem először ad nemzetünk számára feladatot. Darányi Ignác agrárpolitikus, korábbi földművelésügyi miniszter életműve azt bizonyítja, hogy lehetséges a megújulás, ezért neve méltó módon fémjelmezheti törekvéseinket. Nagy a tét, hiszen a vidék jövője Magyarország jövője.

A Vidékfejlesztési Minisztérium e közös célok elérése érdekében fogalmazta meg a 2020-ig kitekintő Nemzeti Vidékstratégiát, „a magyar vidék alkotmányát”. Az elmúlt évben ennek kapcsán lefolytatott széleskörű társadalmi egyeztetés megerősített bennünket abban, hogy elképzeléseink helyesek. Az élénk érdeklődés megmutatta, hogy a magyar vidék él, élni akar, várja és akarja a változást. A stratégia több átfogó, egymással szorosan összefüggő területen – az agrár- és élelmiszer-gazdaság, a vidékfejlesztés, valamint a környezet- és természetvédelem területén – határozza meg legfontosabb teendőinket, amelyek megvalósításával érdemi javulást kívánunk elérni a vidék társadalmi és gazdasági életében.

vidékfejlesztési miniszter

Budapest, 2012. január 16.

Dr. Fazekas Sándor
vidékfejlesztési miniszter

DARÁNYI IGNÁC AGRÁRPOLITIKUSI ÉLETMŰVE

Darányi Ignác (1849-1927) – a XIX. és XX. század fordulójának nagyformátumú, meghatározó agrárpolitikusa, volt földművelésügyi miniszter (1895-1903; 1906-1910) – Pesten született református családban. Legidősebb gyermekként – a gazdálkodó, jogász apa nyomdokait követve – kitaró szorgalommal és céltudatossággal végezte iskoláit. 1874-ben a pesti egyetemen fejezte be jogi tanulmányait, majd ezt követően ügyvédi irodát nyitott. Ügyfelei között a hazai politikai és gazdasági életben nagy befolyással rendelkező arisztokrata családokat (Teleki, Bethlen, Tisza) is megtaláljuk.

1881-ben Budapest II. kerületében a kormányzó Szabadelvű Párt tagjaként országgyűlési képviselővé választották. Politikai pályájának jelentős állomását jelentette 1893, amikor a Szabadelvű Párt alelnökévé nevezték ki. Az 1895-ös esztendő döntő fordulatot hozott életébe, az év elején a képviselőház alelnöki székét nyerte el, majd az év végétől megbízást kapott a Földművelésügyi Minisztérium irányítására. Nemcsak politikusként, hanem birtokosként is ismerte a mezőgazdaságot. Örökségéből és 1892-ben felhagyott ügyvédi praxisának addig befolyt bevételéből is földet vásárolt. Birtokainak terjedelme elérte az 5000 katasztrális holdat, amelyeken korszerű gazdálkodást folytatott.

Darányi Ignác a Bánffy-, a Széll-, a Khuen-Héderváry- és a Wekerle-kormányokban irányította a Földművelésügyi Minisztériumot. Közel 12 éves minisztersége alatt a magyar mezőgazdaság igen jelentős fejlődésen ment keresztül, melynek eredményeképpen a századforduló európai élmezőnyébe került. Darányi a hazai gazdasági és politikai életben meghatározó mezőgazdasági érdekképviseleti csoportokra – elsősorban az agráriusokra – támaszkodva addig nem látott mértékben megnövelte a Földművelésügyi Minisztérium súlyát és költségvetését, amelyet a termelés modernizálására használt fel. Minisztériuma törvényekkel és rendeletekkel – a kor államigazgatási gyakorlatától eltérően – központi irányítással hajtotta végre a fontos szőlőrekonstrukciós munkálatokat, és állította belterjes pályára az állattenyésztést, növelve egyúttal annak nemzetgazdaságon belüli súlyát. A termelés modernizálásáért tett erőfeszítései során helyesen ismerte fel a tudomány és az oktatás jelentőségét. Több tudományos kutatóintézet, ún. mezőgazdasági kísérletügyi állomás létrehozásával, a többszintű agrároktatás korszerűsítésével teremtette meg az átalakulás szellemi bázisát. Nagyrészt ennek tulajdonítható, hogy az Akadémia is tagjává választotta.

Jól érzékelte, hogy a műszaki, technológiai fejlesztés mellett kiemelt figyelmet kell szentelni a gazdálkodás emberi tényezőinek is. A mezőgazdaságban foglalkoztatott többmillió agrárproletariátus gondjainak megoldatlansága ugyanis nemcsak a termelés modernizálódását akadályozta, hanem a kiegyensúlyozott gazdasági fejlődéshez nélkülözhetetlen belső társadalmi békét is veszélyeztette. E két szempontot figyelembe véve

törvényeiben a szociális kérdések megoldására és – kompromisszumokat keresve – e társadalmi feszültségek tompítására törekedett. Szociálpolitikai elemeket is tartalmazó törvényei miatt akkor és később is több támadás érte.

Meggyőződéssel vallotta, hogy a termelés korszerűsítése mellett az ágazat helyzetét az értékesítés biztonságának megteremtésével lehet erősíteni. A kereskedelmi és vámszerződések megkötésekor a hazai termelők, a hazai piac védelmét tartotta szem előtt, ezáltal teremtve számunkra vezető szerepet a Monarchia élelmiszerpiacán. Miniszterségének egyik legfőbb jellemzője, hogy a megfelelő politikai támogatottságot kihasználva a mezőgazdaság fontos területein érdemi intézkedéseket (köztük 60 szaktörvényt) meghozó minisztériumot alakított ki. A feladatok megvalósításához jó szakemberekből álló szakmai és közigazgatási intézményrendszert épített, amely végrehajtotta a korszerű gazdálkodás elősegítésére hozott döntéseit.

Az a tény, hogy Darányi Ignác 12 éven át irányította a Földművelésügyi Minisztériumot, önmagában is napjainkig egyedülálló teljesítménynek számít. Szívós munkájának és kitartásának köszönhető, hogy a politika irányát alapvetően meghatározó körök bizalmukba fogadták és támogatták. Eszmerendszerét, gondolkodását a kiegyezés eredményeinek védelme, a mezőgazdaság érdekeinek figyelembevételével megvalósuló harmonikus gazdaságfejlesztés, a magyarság gazdasági, politikai, kulturális értékeinek megőrzése, továbbá a vallási türelem jellemezte. A mezőgazdaság kérdését nem szűk szakmai szempontok szerint kezelte, hanem megoldási javaslataiban figyelembe vette a társadalmi és gazdasági folyamatok egészének mozgását. Elképzelései megvalósításához sikerrel nyerte meg a legnagyobb hazai mezőgazdasági érdekképviselőket, az agráriusok támogatását is. Az egyik legnagyobb érdekképviselőt ellátó szervezetben, a Magyar Gazdaszövetségben 1906-tól elnöki tisztséget töltött be. Közéleti szereplése nem korlátozódott csupán a politikára. Hosszú élete során több világi tisztséget vállalva, önzetlenül szolgált a református egyházzal.

Darányi Ignác hosszú, sikerekben gazdag élete és munkássága példa lehet és erőt adhat mindazok számára, akik tenni akarnak a ma is hasonló kihívásokkal, súlyos gondokkal és megoldandó problémákkal küzdő magyar agrárium és vidék felemeléséért, a helyi gazdaság és a helyi közösségek megerősítéséért.

NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA (NVS 2012–2020) – A MAGYAR VIDÉK ALKOTMÁNYA

A Nemzeti Vidékstratégia (NVS) célja, hogy Magyarország vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot, az életképes agrár- és élelmiszer-termelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. Legfontosabb területei a vidéki foglalkoztatás növelése, az erőforrásokat fenntarthatóan hasznosító, kiegyensúlyozott üzemszerkezetű mező- és erdőgazdálkodás, a sokszínű termelési szerkezet, a helyi élelmiszertermelés és piacok, továbbá a város-vidék kapcsolatok helyreállítása, a magasabb hozzáadott értékre alapozott élelmiszer exportlehetőségeink kihasználása, a szövetkezés fejlesztése, a vidék helyi közösségeinek megerősítése, a vidéki életkörülmények és a népesedési mutatók javítása, valamint a biológiai sokféleség megőrzése.

Magyarország szándékaink szerint olyan ország lesz, ahol az európai többfunkciós, jó minőségű élelmiszereket előállító mezőgazdaság, a környezet- és tájgazdálkodás válik általánossá. E minőségi és jövedelmező, életképes mezőgazdálkodás és az arra épülő – exportot is biztosító – élelmiszer-termelés a magyar vidék gazdasági fejlődésének, a vidéki foglalkoztatás növelésének a záloga. Ebben minden vállalkozásnak – legyen az kis-, közepes vagy nagyüzem – megvan a maga helye és szerepe.

A stratégia 2020-ig terjedő időtávja egyrészt a benne foglalt nemzetstratégiai szintű célok megvalósítását szolgáló programok ütemezett kidolgozásához és végrehajtásához, másrészt az Európai Unió Európa 2020 Stratégiájához és a kapcsolódó, 2014–2020 közötti programfinanszírozási időszakhoz illeszkedik.

A vidék ügye átfogó megközelítést igényel. A stratégia és programjai kidolgozásának alapjául az Alaptörvényben és a Kormányprogramban foglaltak szolgáltak, összhangban a Fenntartható Fejlődési Stratégiával, illeszkedve a kiemelt nemzeti stratégiai tervekhez (Széchenyi Terv, Széll Kálmán Terv, Semmelweis Terv, Magyar Terv), és kapcsolódva a meglévő nemzeti és ágazati tervekhez és programokhoz. A vidék helyzetének átfogó javítását célzó vidékpolitika a Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozó vidékfejlesztési szakpolitikákon túl több más szakterület, szakpolitika együttműködését is kívánja, mint pl. a terület- és településfejlesztés és -rendezés, a közigazgatás-szervezés, a foglalkoztatás-, az energia- és a gazdaságpolitika, a vállalkozásfejlesztés, az oktatás- és kultúrapolitika, a szociális és egészségügy, a közlekedésfejlesztés és a közbiztonság-irányítás. A Nemzeti Vidékstratégia ezért épít e szakpolitikák és az irányításukért felelős minisztériumok, valamint az érintett partnerek együttműködésére.

STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEK ÉS SZEMPONTOK

Átfogó célkitűzés

Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása: olyan program megvalósításával, amely az emberek és a közösség értékeire építve, a hagyományokat ápolva, a táji és épített környezet értékeit megőrizve, a természeti erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva, a mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozásokat fejlesztve nyújt esélyt a vidéki élet megbecsültségének és vonzerejének helyreállítására, a vidéken élők életminőségének átfogó javítására, a vidék és általa az ország felemelkedésére, egy olyan vidék kialakítására, ahol élni, dolgozni nem eleve hátrányt, hanem vonzó, egészséges és korszerű életkörülményeket, értéket jelent.

Stratégiai célok

Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése: a talaj termékenységének, a vízbázisok tisztaságának megőrzése, a tájak, az élővilág sokféleségének fenntartása, az erdők és egyéb fontos ökoszisztémák, az ökológiai egyensúly védelme, a környezetbiztonság növelése, ami egyúttal az egészséges és jó minőségű mezőgazdasági termékek és élelmiszerek biztosításának is feltétele.

Sokszínű és életképes agrártermelés: az agrár- és élelmiszergazdaság életképességének növelése, piaci pozícióinak javítása, a növénytermesztés és az állattartás egyensúlyának helyreállítása; a tájfenntartást és az erőforrások megőrzését biztosító, a hazai és a helyi biológiai alapokra támaszkodó gazdálkodás – kiemelten az ökológiai gazdálkodás – térnyerésének elősegítése; az ágazat foglalkoztatási szerepvállalásának növelése; a nemzeti földtulajdonlás védelme, az életképes gazdálkodást biztosító föld- és birtokpolitika megvalósítása; az alulról szerveződő együttműködések ösztönzése.

Élelmezési és élelmiszer-biztonság: az élelmiszerek jó minőségére és sokféleségére törekvő, a hazai és a helyi alapanyagokra támaszkodó, fenntartható, a környezeti szempontokat szem előtt tartó, jó minőségű és elegendő – az exportunkat is szolgáló – élelmiszert előállító élelmiszer-termelés; a bel- és külpiazi jelenlét növelése, a magyar élelmiszer presztízsének javítása, a „magyar termék” márkajelzésnek a jó minőség színvonalájaként való elismertetése.

A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése: a vidéki térségek, települések – kiemelten a falvak és a tanyák – gazdasági létalapjának megerősítése, újjászervezése, a vidéki gazdaság több lábra állítása, mindezzel a megélhetés biztosítása, a munkahelyek megőrzése és a foglalkoztatás növelése.

A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása: a vidékről történő elvándorlás megállítása, a fiatalok számára a helyben maradásra, a hazatérésre ösztönző feltételek kialakítása, képzett, világlátott fiatalok vidékre költözésének segítése, a gazdálkodás és a vidéki élet vállalásával összekötött gyerekvállalás segítségével a demográfiai egyensúly helyreállítása.

Horizontális szempontok

Fenntarthatóság: esélyegyenlőség és szolidaritás a jelen és a jövő nemzedékekre tekintettel; természeti örökségünk védelme és a méltányos „jöl-lét” biztosításához az erőforrások fenntartható, bölcs használata, minőségének megőrzése; környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt kiegyensúlyozott fejlődés.

Területi és társadalmi kohézió: a hátrányos helyzetű, leszakadó vidéki térségek társadalmi-gazdasági felzárkóztatása a helyi adottságokra, sajátosságokra építve, a környezeti értékek megőrzése mellett; együttműködés, közös célok a helyi identitás megőrzésével; kiegyenlítő életesélyek a vidéki térségekben.

Város-vidék kapcsolatok: város és vidék egymásra utaltságának tudatosítása, harmonikus egyenlőségen, kölcsönösségen alapuló kapcsolatának helyreállítása, térségi együttműködések.

STRATÉGIAI TERÜLETEK ÉS NEMZETI PROGRAMOK

A vidékstratégia célkitűzéseit nemzeti programokon keresztül valósítjuk meg. A természeti erőforrásokhoz és a környezetüghöz, az agrár- és élelmiszer-gazdasághoz, valamint a vidék gazdaságához és közösségeihez kapcsolódó hét stratégiai területen negyvenkét nemzeti program alkotja a megvalósítás kereteit, melyeket nyolc térségi komplex vidékfejlesztési program egészít ki. A stratégiai területek és kapcsolódó nemzeti programok rendszerét szemlélteti a következő **ábra**.

A programok megvalósítása ütemezetten történik. Kiemelt prioritásként kezeljük a föld- és birtokpolitikai programot, a demográfiai földprogramot, a szövetkezőfejlesztési programot, az állattenyésztés, a kertészet, valamint az ökológiai gazdálkodás fejlesztését célzó programot, a helyi termelés, értékesítés, feldolgozás programját, a helyi közétkeztetési programot, a tanyafejlesztési programot, a piacszervezési, oktatási, szemléletformálási programokat, valamint a határon túli magyarsággal való vidékfejlesztési együttműködések programját.

Nemzeti Vidékstratégia 2020

STRATÉGIAI TERÜLETEK

TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK, KÖRNYEZET

Természeti erőforrások és értékek védelme, fenntartható használata	Vidéki környezet-minőség
--	--------------------------

AGRÁR- ÉS ÉLELMISZERGAZDASÁG

Föld- és birtokpolitika	Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika	Hozzáadott érték növelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac
-------------------------	--	---

VIDÉKI GAZDASÁG, VIDÉKI KÖZÖSSÉGEK

Helyi gazdaság-fejlesztés	Vidéki szellemi és fizikai infrastruktúra, életképes vidéki települések, helyi közösségek
---------------------------	---

N E M Z E T I S T R A T É G I A I P R O G R A M O K

Talajvédelmi és ásványi nyersanyag program	Ivóvíz program Szennyvíz program	Föld- és birtokrendezési üzemszabályozási program	Ökológiai gazdálkodás program Génmegőrzési program	Élelmiszer-feldolgozás program	Helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítési program	Képzési, szakoktatási program
Természeti értékek, területek ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program	Települési csapadékvíz-gazdálkodási program	Demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodell” program	Táj- és agrár környezet-gazdálkodási program	Ellenőrzött élelmiszerlánc program	Helyi energiatermelés és -ellátás program	Fogyasztói szemléletformálás program
Környezet-biztonsági program	Levegőtisztaság-védelmi és zajterhelés csökkentési program		Állattenyésztés-fejlesztési program	„Egészséges helyi terméket a közétkeztetésbe” program	Vidéki turizmus, falusi vendéglátás program	Népfőiskola program
Vízkeszlet- és vízminőségvédelmi program	Zöldterületi rendszer fejlesztése program		Lovasprogram	Agrármarketing, bel- és külpiaci program	Kézműves program	Modellgazdaságok, tájközpontok, agrár-szaktanácsadási program
Területi vízgazdálkodási program	Hulladék gazdálkodási program		„Kert-Magyarország” kertészeti program		Szövetkezes-fejlesztés program	Kutatási-fejlesztési, innovációs program
			szőlő- és borprogram		Helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program	Falufejlesztés, vidéki értéktár és örökség program
			Szántóföldi növénytermesztés program		Szociális földprogram	
			Gyepgazdálkodás program			
			Erdőprogram			
			Halgazdálkodási program			
			Vadgazdálkodási program			

T É R S É G I K O M P L E X V I D É K F E J L E S Z T É S I P R O G R A M O K

Tanyás térségek fejlesztési programja	Aprófalvas térségek fejlesztési programja	Tisza-völgy komplex fejlesztési program	Homokhátság program	Ormánság program	Cserehát program	Tokaj-hegyalja Világörökségi Térségfejlesztési program	„Vidékfejlesztési együttműködések a Kárpát-medencei határon túli magyarsággal” program
---------------------------------------	---	---	---------------------	------------------	------------------	--	--

A DARÁNYI IGNÁC TERV: A NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KERETPROGRAMJA

A Nemzeti Vidékstratégia céljainak eléréséhez, programjainak végrehajtásához szükséges eszközöket és intézkedéseket a Darányi Ignác Terv foglalja keretbe. Ennek alappillérei, fő intézkedési területei az alábbiak:

- a jogszabályi környezet megújítása, életszerűvé tétele;
- hatékony, ügyfélbarát támogatási és intézményrendszer kialakítása;
- szemléletformálási, képzési programok és akciók indítása;
- uniós és hazai társfinanszírozású programok kidolgozása és indítása;
- nemzeti finanszírozású programok kidolgozása és indítása.

A vidékstratégiai célok megvalósításához elsődlegesen az agrár- és vidékfejlesztést, környezet-, természetvédelmet és vízügyet szolgáló, az európai vidékfejlesztési, kohéziós és regionális politikához kapcsolódó uniós, **valamint a nemzeti költségvetésben biztosított, hazai források összehangolt felhasználása szükséges.** A stratégia megvalósítását segítő **központi pénzügyi eszközöket** a Közös Agrárpolitika, a Közös Halászati Politika, továbbá a kohéziós és regionális politika keretében Magyarország számára rendelkezésre álló források, egyéb nemzetközi források, valamint a nemzeti források jelentik. Ezeket a központi eszközöket **helyi és térségi pénzügyi eszközök** a vidéki települési önkormányzatok településfejlesztési, helyi gazdaságfejlesztési forrásai, továbbá az uniós kohéziós és regionális politika, valamint a hazai területfejlesztési politika keretében a vidéki térségek fejlesztését segítő decentralizált fejlesztési források **egészítik ki.**

Vegyük sorra ezek után a Darányi Ignác Terv fő intézkedési területeit.

A JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET MEGÚJÍTÁSA, ÉLETSZERŰVÉ TÉTELE

A vidékstratégiai célok megvalósításához elengedhetetlen a szakmai és támogatáspolitikai célok érvényesülését segítő szabályozási környezet megteremtése, a helyi fejlesztéseket, az életképes agrár- és élelmiszertermelés, a helyi gazdaság, a vidéki közösségek fejlődését gátló szabályok felszámolása.

A Nemzeti Vidékstratégiában megfogalmazott jogalkotási elvek

- A jogalkotási tevékenység során figyelembe vesszük a stratégiában megfogalmazott szakmai célokat és a nemzeti programok végrehajtásához szükséges feladatokat.
- Az adópolitika eszközeivel elősegítjük a vidékstratégia nemzeti programjainak megvalósítását.
- Úgy egyszerűsítjük a termelésre, feldolgozásra, értékesítésre, valamint a vidéki gazdaság működésére, a támogatások igénybevételére vonatkozó szabályozást, hogy az élelmiszerbiztonsági és a környezeti célok ne csorbuljanak.
- Elősegítjük a Nemzeti Vidékstratégia szempontjából kulcsfontosságú általános alapértékek védelmét, így az egészséghez, az egészséges környezethez és élelmiszerekhez való jogot, a biológiai sokféleség megőrzését, a vidéki környezetben található természeti erőforrások, a föld, a vízbázisok, a nemzeti kulturális örökség részét képező tájak, gazdálkodási, települési értékek megőrzését, a fenntarthatóságot, a jövő nemzedékek jogait.
- Összehangoljuk az ágazati szakpolitikák szabályozási rendszereit, különösen a mezőgazdaságban, a környezet- és természetvédelemben és a vízgazdálkodásban.
- A piac védelmében, a vállalkozások támogatásában élünk a közigazgatás versenysemlegességet, egyenlő elbánást biztosító eszközeivel.

A szabályozási, jogi környezet megújításának fő területei

A szabályozási, jogi környezet megújításának ki kell terjednie:

- a természeti erőforrásokra és rendszerekre, azok védelmére és használatára;
- az agrár- és élelmiszer-gazdaságra, annak föld- és birtokpolitikai, agrárszerkezet-, termelés- és piacpolitikai, valamint élelmiszer-biztonsági területeire; továbbá
- a vidéki helyi gazdaság és társadalom, a szellemi és fizikai infrastruktúra fejlesztését, az életképes vidéki települések és helyi közösségek megteremtését, fenntartását szolgáló területekre.

A Nemzeti Vidékstratégia megvalósításához kapcsolódó kiemelt jogalkotási feladatok

A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának sikerét nagymértékben meghatározó jogalkotási feladatok mindenek előtt a föld- és birtokpolitika, valamint a termelés- és piacpolitika, továbbá a környezetpolitika átfogó szabályozási területeit érintik. Ennek legfontosabb összetevői az alábbiak:

- **Földügyi szabályozás:** a földtörvény további módosítása az üzemszabályozásra, a földvédelemre, a földvásárlási és földbérleti szabályokra, a zsebszerződések felszámolására, a birtokrendezésre, a mezőgazdasági termőterületeket veszélyeztető zöldmezős beruházások korlátozására tekintettel. A helyi közösségek érdekeit figyelembe vevő földvagyon-gazdálkodás és földrendezés érdekében a földüggyekkel foglalkozó intézmények működését érintő joganyag áttekintése, újrafogalmazása.
- **Korszerű üzemgazdasági szabályozás megteremtése,** a családi gazdálkodó, östermelő, kistermelő kategóriák újradefiniálása.
- **Helyi értékesítés, kistermelői tevékenység szabályozásának további egyszerűsítése:** a helyi, kistermelői élelmiszer-előállítás, -feldolgozás és -értékesítés feltételeit, valamint a piacok rendjét szabályozó rendeletek további módosítása e tevékenységek ösztönzése érdekében. E kistermelői réteg helyzetét leginkább az adottságaihoz igazodó szabályozási környezet (például adózási feltételek, adókedvezmények, a piacra viteli módok, értékesítési lehetőségek stb.) kialakításával lehet javítani.
- **Élelmiszerek kereskedelmével összefüggő szabályozás áttekintése:** a kereskedelmi törvény helyi feldolgozást és kereskedelmet, helyi piacokat, az áruk jelölését (eredet, összetétel, GMO-tartalom, CO₂-kibocsátási egyenérték stb.), a hazai termékek arányának növelését (minőségellenőrzés, visszatérítések stb.) érintő elemeinek újraszabályozása ösztönzésük érdekében. Az élelmiszerpiacot a minőség érvényre jutása érdekében következetes hatósági ellenőrzéssel, a forgalmazási, adózási, támogatási és egyéb, a piacot befolyásoló tényezők kiegyenlítésével védeni kell, erősítve a tisztességes piaci magatartást, a hazai és a helyi termelők, feldolgozók helyzetbe hozását. Meg kell szüntetni a termelő kiszolgáltatottságát a kereskedelmi partnereknek.

Folyamatban lévő, illetve 2012 első félévére tervezett főbb jogalkotási lépések

Az idei év meghatározó lesz a Nemzeti Vidékstratégia jogi környezetének kialakításában. Ennek részeként – a fenti átfogó területeken túl – az alábbi főbb jogalkotási lépéseket tervezzük.

- Szövetkezetekre vonatkozó törvény, joganyag áttekintése: a szövetkezés – beleértve a szociális szövetkezeteket – ösztönzéséhez szükséges korszerű szabályozás megteremtése.

- Agrárkamaráról szóló törvény megalkotása a korszerű gazdasági köztisztviselési önkormányzatiság és az agrárium teljes vertikumának összefogása érdekében.
- Magyar termék rendelet: EU-notifikációt követően a „magyar termék” rendeleti szabályozása a hazai alapanyagok élelmiszeripari felhasználásának ösztönzése érdekében.
- A hungarikumokról szóló törvény megalkotása a nemzeti értékek rendszerszerű gyűjtése, védelme és támogatása érdekében.
- A Magyar Élelmiszerkönyv felülvizsgálata az egészséges táplálkozás erősítése érdekében.
- A közbeszerzés szabályainak felülvizsgálata a közétkeztetés helyi termékekre való építése érdekében.
- A mezőgazdasági termékek meghatározott körére vonatkozó fordított adózás bevezetésének kezdeményezése (első körben a fehérjenövények közül a szójánál, valamint a gabona- és olajos növényeknél, majd további vizsgálatok után a zöldség-gyümölcs termékpályán).
- Az új mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kialakítása (I. pillér: új kárenyhítési rendszer, II. pillér: üzleti alapon működő mezőgazdasági biztosítási konstrukció).
- Az Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogramról szóló Kormányhatározat módosítása a hitelfelvevők számára adott tőketörlesztési türelmi idő 2 évvel történő meghosszabbítása érdekében.
- Az MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram módosítása, melynek értelmében a hitel felhasználható lesz tenyész- és hízóállat vásárlására is.
- A szakmaközi szervezetekről szóló törvény előkészítése a Magyarországon létrehozható szakmaközi szervezetek tagállami elismerési feltételeinek, működési alapjainak megteremtése érdekében.
- A hulladékról szóló törvény parlamenti vitájának lefolytatása és a törvényben meghatározott rendszer felépítése.
- A Halászati Operatív Programmal kapcsolatos VM rendeletek megalkotása és a meglévők módosítása.
- A természeti környezet megőrzésére szánt takarmánynövény-vetőmagkeverékek forgalmazásáról szóló EU irányelv átültetése a hazai jogrendszerbe a genetikai sokszínűség fenntartása érdekében.
- Az átalakító vagy szállaló üzemmódú erdőgazdálkodás folytatásához előírt terv készítésének részletes szabályairól szóló rendelet megjelentetése a folyamatos erdőborítás mind szélesebb körű elterjedése érdekében.
- Az erdőből kitermelt faanyag nyomon követési lehetőségét biztosító származási igazolási rendszer részletes szabályait tartalmazó rendelet megjelentetése az illegális fakitermelések visszaszorítása érdekében.
- Az ártéri tájgazdálkodás szakmai elveiről és a Vásárhelyi-terv keretében megvalósuló tározók árapasztási célú igénybevétele esetén fizetendő kártalanítás feltételeiről szóló kormányhatározat előkészítése.

HATÉKONY, ÜGYFÉLBARÁT TÁMOGATÁSI ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER KIALAKÍTÁSA

A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásához kiemelten fontos a mezőgazdasági támogatások igénybevételére vonatkozó eljárások ügyfélbaráttá tétele, a pályázatok, támogatási rendszerek egyszerűsítése. A Magyar Tervvel összhangban erősíteni kívánjuk a hivatalok és hatóságok szolgáltatásbarát jellegét. A kormányzat egyéb intézkedéseivel összhangoltan közreműködünk a vállalkozások és a lakosság adminisztrációs terheinek csökkentésére, egyszerűsítésére irányuló kormányzati programban, a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára a működést, fejlesztést ösztönző támogatási és intézményi környezetet biztosítunk.

A támogatási rendszer egyszerűsítése, ügyfélbaráttá tétele

A támogatások igénybevételére vonatkozó eljárásrend áttekintése, egyszerűsítés.

- A támogatások igénybevételéhez szükséges eljárási idő lerövidítése.
- A támogatásokhoz kapcsoló bürokrácia csökkentése, hatékony, költségtakarékos adminisztrációs tevékenység.
- A támogatási rendszerek összehangolása.
- A szakmai értékelés szerepének erősítése.

A hatóságok, hivatalok hatékony és ügyfélbarát működésének megeremtése

- A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal eljárásrendjének egyszerűsítése, ügyfélbarát jellegének fokozott erősítése, hatékony, megbízható intézményi szolgáltatás működtetése.
- A VM háttérintézmények szakmai kapacitásának erősítése.
- Az agrárigazgatási és az élelmiszerlánc-felügyeleti intézmények irányításának, kapacitásainak, infrastruktúrájának, belső koordinációs mechanizmusainak megerősítése.
- A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi intézményrendszer kapacitásainak és infrastruktúrájának erősítése.
- Az agrárkamara megújulásának elősegítése, szakmai feladatai ellátását és szolgáltatási tevékenysége erősítését szolgáló működésének biztosítása.
- Az agrár- és élelmiszergazdaság területén működő szakmai kamarák feladatellátási és szolgáltatási tevékenységének erősítése.

Az adminisztrációs terhek csökkentése, egyszerűsítési feladatok

- Az igazgatási és ellenőrzési rendszer (IIER) felülvizsgálata és egyszerűsítése: a gazdálkodói nyilvántartási és ellenőrzési rendszer fenntartása mellett a bürokratizmus csökkentése. Az adatbázisokban nyilvántartott adatokról a gazdálkodóknak nem kell papír alapú igazolást kérniük a hatóságoktól. Az ügyfeleknek az adatokat csak egyszer kell megadniuk a VM felügyelete alá tartozó szervezeteknek/hatóságoknak. A rendszerbe bekerülő adatokhoz a többi hatóság az illetékességi körének megfelelően megadott jogosultság szerint hozzáfér.
- Az őstermelői igazolványok kiadásának egyszerűsítése: családi gazdaságok, őstermelők, valamint agrár mikro- és kisvállalkozások dokumentációs kötelezettségeinek átfogó felülvizsgálata annak érdekében, hogy a legkisebb vállalkozások a kötelezettség alól teljes egészében mentesülhessenek; ahol erre nincs mód, ott részleges mentesítésre nyílnon lehetőség (pl. bizonyos méret, tevékenység volumen, bevétel alatt, vagy induló vállalkozásoknál); ahol a kötelezeti kör nem csökkenthető, ott egyszerűbb tartalmi/formai elvárások vonatkoznak rájuk.
- Az agrárgazdaságra és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó szabályozás szakmai szempontokat nem veszélyeztető egyszerűsítése.
- A környezetvédelmi termékdíj-szabályozás további egyszerűsítése.
- A gázolaj jövedékiadó-visszatérítés eljárási szabályainak egyszerűsítése.
- A módosult közösségi szabályozás új rendelkezéseinek átvezetésével párhuzamosan az eljárások egyszerűsítése, a zöldség-gyümölcs termelői csoportok és termelői szervezetek nemzeti szabályozása.
- A szőlő- és bortermelők tevékenységével kapcsolatos adminisztrációs kötelezettségek egyszerűsítése.

SZEMLÉLETFORMÁLÁSI, KÉPZÉSI PROGRAMOK ÉS AKCIÓK INDÍTÁSA

A vidéki települések fennmaradásának és megújításának elengedhetetlen feltétele, hogy mind a vidéken élőknek, mind a városok lakóinak szemléletét áthassák a vidékfejlesztési célkitűzések, ezen értékek tisztelete és ismerete. Az intézkedések a fenntartható fogyasztással és termeléssel, az egészségbarát élelmiszerekkel kapcsolatos ismeretek bővítését, a környezettudatosság terjesztését, a vásárlói tudatosság, annak keretében a magyar termékek, helyi termékek és helyi piacok preferálását, a vidék értékeinek tudatosítását célozzák.

A Darányi Ignác Terv keretében 2012-ben az alábbi szemléletformálási, képzési intézkedéseket tervezzük.

Belföldi agrármarketing programok a magyar élelmiszerek népszerűsítésére

A magyar vidék szempontjából kiemelkedő fontosságú, hogy a hazai mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek belföldi piaci pozícióit megerősítsük és számukra stabil exportpiacokat szerezzünk. Ennek érdekében célzott agrármarketing programra van szükség. A program fő üzenete, hogy a magyar mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek, a „magyar termék”-ek kiváló minőségűek, élelmiszer-biztonsági szempontból megbízhatóak, vásárlással a fogyasztó a magyar vidék felemelkedését segíti. A tudatos fogyasztó felismeri és keresi a magyar termékeket, ezzel növeli keresletüket, erősíti piaci pozícióikat, egyben elősegíti a vidéki agrár/élelmiszeripari munkahelyek számának növekedését.

Tudatos fogyasztó és vásárló program

Már óvodás kortól fontos elkezdni a fogyasztói, táplálkozási, élelmiszer-higiéniai, ételkészítési ismeretek oktatását. Előterbe kell helyezni a fogyasztók egészséges, kiegyensúlyozott étrenddel kapcsolatos felvilágosítását, és segíteni kell őket, hogy az élelmiszerek árában azok valódi értékét, a minőségük által képviselt többletértékeket fel- és ismerjék. Tudatosítani kell a fogyasztókban, hogy a magyar termékek vásárlásával magyar munkahelyeket védenek meg. Ösztönözni kell a hazai élelmiszerlánc szereplőit, hogy saját kampányaikkal csatlakozzanak a kormányzati fogyasztói felvilágosító, tudatosító kampányokhoz. Korszerű információs rendszert kell kiépíteni és folyamatosan működtetni a fogyasztói visszajelzések, ötletek, észrevételek gyűjtésére, rendszerezésére és hasznosítására.

A vidékfejlesztés szakképzési rendszerének és intézményhálózatának megújítása

A vidékfejlesztés elengedhetetlenül fontos eleme a humán infrastruktúra fejlesztése, vagyis az oktatás, képzés, tájékoztatás javítását célzó intézkedések. Ennek része az iskolarendszerű szakképzés valamint a felnőttképzés intézményrendszerének helyreállítása, egységes hálózattá szervezése, fejlesztése. Az agrár TISZK (Térségi Integrált Szakképző Központ) keretében kb. 60, tiszta profilú, csak mezőgazdasági, valamint élelmiszeripari szakmákat oktató intézmény kerül a VM fenntartása alá. A szakképzési rendszer továbbfejlesztése, a gazdaság igényeivel való összehangolása érdekében átalakítjuk az Országos Képzési Jegyzéket (OKJ-t). Ezzel összefüggésben felmerült a szakmacsoportok újrarendelése, szakközépiskolai ágazatok megjelenítése, és ennek megfelelően az új szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek elkészítése.

Az iskolarendszerű és terepi környezeti oktatás, nevelés megújítása

A Zöld Óvoda illetve az Ókoiskola címet elnyert nevelési-oktatási intézmények, valamint az Erdei Iskola és Óvoda Programban részt vevő oktatási intézmények, illetve erdei iskola és óvoda szolgáltatók átgondoltan és intézményesítetten, rendszerszerűen foglalkoznak a környezettudatossággal, a fenntartható fogyasztás és fejlődés pedagógiájának gyakorlati megvalósításával, a környezeti és egészségneveléssel. A meglévő Zöld Óvoda és Ókoiskola, valamint az Erdei Iskola és Óvoda Program kritériumrendszerének kibővítésével a hiányzó elemek, területek is megfelelő teret kapnak a szemléletformálásban. Az átdolgozás kiemelt szempontja a Nemzeti Vidékstratégia üzeneteivel való összhang megteremtése, az ahhoz való tartalmi kapcsolódás.

Az erdő- és vízgazdálkodás tervezési, tanácsadási és információs rendszerének megújítása

Az erdészeti szakszemélyzet rendszeres hatósági továbbképzése, erdőgazdálkodási módszerekről, tervezési eljárásokról szóló képzés beindítása fontos feladat. Az **erdészeti szakszemélyzet** számára biztosított, az erdőgazdálkodást és az erdészeti szakirányítást érintő hatályos jogszabályokról, valamint azok alkalmazásának aktuális kérdéseiről szóló **rendszeres továbbképzés** alkalmat teremt a vidékfejlesztés céljainak megfelelő szemléletformálásra is. Fontos, hogy a jövőben a gyakorlati szakemberek a hatósági ismeretek mellett rendszeresen tájékoztatást kapjanak a környezet- és természetvédelmi elvárásoknak megfelelő, fenntartható erdőgazdálkodást eredményező, folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való áttámasztást szolgáló erdőgazdálkodási módszerekről, tervezési eljárásokról is.

A **vízgyűjtő gazdálkodási** tervek elkészítését, felülvizsgálatát és korszerűsítését, a Víz Keretirányelv (VKI) teljesítését szolgáló eszközök és lehetőségek összehangolt alkalmazását hivatott segíteni a **Vízügyi Információs Központok** működtetése, a környezeti információk nyilvánossá tételére vonatkozó intézkedések, a felsőfokú szakképzés és a szaktanácsadás fejlesztése, különböző demonstrációs projektek megvalósítása, a tanúsítványok, címkézés szélesebb körű alkalmazása a fenntartható vízhasználatok, víztakarékos technológiák és eljárások terén, valamint a társadalmi részvétel erősítése. A **jó gyakorlatok terjesztésére** kommunikációs stratégiát kell kidolgozni és megvalósítani.

Tekintettel a klímaváltozás hazai következményeként várható egyre gyakoribb, tartósabb és intenzívebb aszályos periódusokra, kiemelt feladat, hogy a közvéleményben tudatosodjon a víz jelentősége és a vízhiány káros hatásai elleni küzdelem fontossága, ezért a **vízhiány és aszály elleni tudatos fellépés, a hatékony mezőgazdasági vízfelhasználás** népszerűsítése fontos feladat.

E-könyvtár kialakítása a mezőgazdasági és környezetügyi tudásanyagban

A korábbi tudásanyag megőrzése és átláthatóvá tétele nemcsak kultúrtörténeti feladat. A ma még fellelhető papíralapú tudásanyag digitális archíválása az agrár- és környezettudományi ismeretanyag szakmailag is használható forrása, módszertana lehet.

UNIÓS ÉS HAZAI TÁRSFINANSZÍROZÁSÚ PROGRAMOK KIDOLGOZÁSA ÉS INDÍTÁSA

Az NVS végrehajtási kereteit adó Darányi Ignác Terv forrásainak jelentős részét az európai uniós támogatások biztosítják. A 2014-ig, az újabb 7 éves uniós pénzügyi tervezési időszak indulásáig a le nem kötött EU források – mintegy 300 milliárd Ft – képezik a Darányi Ignác Terv uniós pénzügyi keretét. Felgyorsítjuk a pályázati jogcímek meghirdetését és pályázatok lebonyolítását, törekedve a Nemzeti Vidékstratégia szakmai szempontjainak érvényesítésére. 2012 első félévében a következő jogcímekre lehet pályázni a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalnál.

Fiatal gazdák induló támogatása

A támogatás célja, hogy a fiatal gazdák számára a mezőgazdasági tevékenység megkezdésénél jövedelempótló jelleggel, egy alkalommal a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra segítséget nyújtson.

Pályázatot nyújthatnak be: 18 és 40 év közötti, megfelelő szakirányú képesítéssel, illetve végzettséggel rendelkező agrárszakemberek, akik első alkalommal kezdenek gazdálkodni mezőgazdasági üzem vezetőjeként.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 4 Mrd Ft.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? A gazdaságnak a kötelező működtetési időszak 4. évére vállalt üzemmeretét alapul véve 20.000-40.000 eurónak megfelelő forintösszeg.

Mikortól lehet pályázni? A rendelet megjelenésére, megnyitására 2012. év elején kerül sor.

A mezőgazdasági termékek értéknövelése

A támogatás célja a termékstruktúra átalakítása, a versenyképesség, valamint az élelmiszer-biztonsági és környezetvédelmi feltételek javítása, az energiafelhasználás racionalizálása, továbbá az üzemirányítás korszerűsítése, illetve vágópont létesítése.

Pályázatot nyújthatnak be: kis- és közepes vállalkozások (KKV-k) vagy nagyvállalatok, egyéni vállalkozók; egyéni cégek, jogi személyiség nélküli, valamint jogi személyiséggel rendelkező gazdasági vállalkozások vagy szövetkezetek; profiljuk szerint mezőgazdasági vagy élelmiszer-feldolgozást végző vállalkozások.

Rendelkezésre álló keretösszeg: 5 Mrd Ft.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? Egy vállalkozás által igényelhető maximális támogatás 100 millió forint.

Mikortól lehet pályázni? A támogatási kérelem benyújtási időszak megnyitása 2012 I. félévében várható.

Zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatása

A zöldség-gyümölcs termelői csoportok alakulásához és működésének ösztönzéséhez átmeneti, legfeljebb öt éves időszakra folyamatosan csökkenő mértékű támogatás adható. A zöldség-gyümölcs termelői szervezetek hatékonyan integrálhatják az őstermelőket és megszervezhetik piacra jutásukat. Az öt éves futamidő alatt a támogatás a szervezet kialakítására és a kezdeti működés finanszírozására szabadon felhasználható. A zöldség-gyümölcs termelői csoportok szükséges beruházásaikhoz tőketámogatást vehetnek igénybe. Amennyiben a tagállam legalább 5%-os támogatást nyújt a szervezeteknek, úgy az EU további, a beruházási érték 50%-ának megfelelő kiegészítést ad.

Pályázatot nyújthatnak be: zöldség-gyümölcs termelői csoportok.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 1,4 Mrd Ft.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? 50 – 75 %.

Mikortól lehet pályázni? Folyamatosan.

Kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodók kompenzációs támogatása (KAT)

A KAT intézkedés hozzájárul a gyepterületek megőrzéséhez, jövedelem-kiegészítést biztosít a kedvezőtlen adottságú területeken a mezőgazdasági tevékenységet fenntartó gazdálkodóknak. Az intézkedés fő célja a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítása, az extenzív kultúrák (gyep- és takarmánynövények) termesztésének elősegítése az érzékeny természeti területeken, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat erősítése.

Pályázatot nyújthatnak be: olyan gazdálkodó természetes és jogi személyek, valamint költségvetési szervek, amelyekben az állam tulajdoni hányada nem haladja meg az 50 %-ot.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 45,5 millió euró.

Mekkora a támogatás összege és mértéke?: A 1257/1999/EK rendelet 19. cikke alapján lehatárolt területeken 85,9 euró, a 20. cikk alapján lehatárolt területeken 10,94 euró hektáronként.

Mikortól lehet pályázni? Az egységes területalapi támogatási kérelem részeként május 15-ig.

Őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzése

Az intézkedés célja az őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának a fajta eredeti tartási és takarmányozási körülményeihez hasonló (in situ) feltételek közötti, tenyésztésben történő megőrzése. Az intézkedés keretében 35 fajta nőivarú – nukleusz vagy fajtafenntartó minősítésű – egyedeit támogatjuk öt éves kötelezettségvállalás mellett, amennyiben az állattartó betartja a tenyésztőszervezetek által meghatározott tenyésztési programot.

Pályázatot nyújthatnak be: őshonos mezőgazdasági haszonállatot tartó gazdálkodók, akik vállalják, hogy betartják az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzésére nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 38/2010. (IV. 15.) FVM rendeletben megfogalmazott előírásokat.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: a teljes – 2007–2013-as – tervciklusra 28,3 millió euró.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? Állatfajától és minősítéstől függően 8–284 euró/egyed közötti összeg.

Mikortól lehet pályázni? 2012. április 1.

Genetikai erőforrások megőrzése

Az intézkedés célja a mezőgazdasági genetikai erőforrások ex situ és in vitro megőrzésének, jellemzésének, begyűjtésének és hasznosításának megvalósítása, beleértve a jelenleg in situ megőrzött gyűjtemények internet alapú nyilvántartását, valamint adatbázisokat, továbbá a tájékoztatás, ismeretterjesztés és tanácsadói tevékenységek támogatását is. Két alintézkedést tartalmaz: állati és növényi génmegőrzés. Ezévből az őshonos és veszélyeztetett állatfajták megőrzése alintézkedés nyílik meg. Kiemelt génmegőrzési támogatásra jogosultak a 4/2007. (I.18.) FVM-KvVM együttes rendeletben szereplő őshonos és veszélyeztetett állatfajták mezőgazdasági célra hasznosított állományai.

Pályázatot nyújthatnak be: a célterületek függvényében tenyésztési hatóságok, illetve a velük génmegőrzési feladatok ellátására szerződött kutatóintézetek, mesterséges termékenyítő állomások és embrió előállító állomások, állattartók, tenyésztőszervezetek vagy azok szövetségei és oktatási vagy kutatási intézmények.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: az intézkedés fennmaradó forráskerete, azaz 11,8 millió euró.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? 8 és 284 euró/egyed között.

Mikortól lehet pályázni? 2012. február 1. és 29. között (tervezet).

Mezőgazdasági területek első erdősitése

Az intézkedés fő célja az ország erdővel borított területének növelése, az erdészeti szektor fejlesztésével a vidéki foglalkoztatottság elősegítése, az erdők környezetvédelmi, társadalmi, közjóléti és gazdasági szerepének növelése, hogy a területek alternatív hasznosításával lehetővé tegyék a mezőgazdaság újraelrendezését.

Pályázatot nyújthatnak be: természetes és jogi személyiségű földhasználók.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: a teljes – 2007–2013-as – terveciklusra 257 millió euró.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? 853 – 2 065 euró/ha közötti összeg.

Mikortól lehet pályázni? 2012. május 1-je és június 30-a között.

Agrár-erdészeti rendszerek első létrehozása mezőgazdasági földterületeken

Az agrár-erdészeti rendszerek létrehozása, a hagyományos, tájjellegű gazdálkodás fenntartását, a mozaikos tájszerkezet kialakítását teszi lehetővé.

Pályázatot nyújthatnak be: földhasználók.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: a teljes – 2007–2013-as – terveciklusra 2,8 millió euró.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? 740 – 1 050 euró/ha közötti összeg.

Mikortól lehet pályázni? 2012. május 1-je és június 30-a között.

NATURA 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás

Az intézkedés lehetővé teszi, hogy az érintett erdőgazdálkodókra háruló, az uniós elvárásokat szolgáló kötelezettségekből fakadó kieső jövedelmet és többletköltséget jelentősen csökkentse. Az intézkedés célja a vonatkozó uniós jogszabályokban felsorolt, a kijelölés alapjául szolgáló fajok, valamint élőhelyek kedvező természeti helyzetének megőrzése és fenntartása a fenntartható erdőgazdálkodási tevékenység által.

Pályázatot nyújthatnak be: azok az erdőgazdálkodók, akik rendelkeznek az adott erdőrészletre vonatkozó, az erdészeti hatóság által jóváhagyott erdőtervvel.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 35,8 millió euró.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? 40–200 euró/ha/év között.

Mikortól lehet pályázni? Az egységes területalapú támogatási kérelem részeként május 15-ig.

Nem mezőgazdasági tevékenység kialakítása

A beruházási típusú támogatás célja, hogy ösztönözze a mezőgazdaságból származó jövedelemmel rendelkező háztartások egyéb jövedelemtermelő, termelő és szolgáltató tevékenységeit, továbbá támogassa a helyben előállított termékek piacra vitelét.

A jogcím tervezett fontosabb területei:

- a diverzifikációs tevékenységeket segítő és fejlesztő üzleti hálózatok és társulások létrehozása;
- nem mezőgazdasági növényi és állati termékek termelése;
- kézműves tevékenység, kereskedelmi és műszaki szolgáltatások;
- megújuló energiaforrások használatához kapcsolódó tevékenységek.

Pályázatot nyújthatnak be: azon természetes és jogi személyek, akiknek a mezőgazdasági tevékenységből származó árbevétele a teljes árbevétel 50%-át meghaladja.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 7 Mrd Ft.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? A támogatás összegét és mértékét a későbbiekben határozzuk meg.

Mikortól lehet pályázni? 2012 I. féléve folyamán.

Turisztikai tevékenységek ösztönzése

A vidéki munkahelyek létrehozása, megőrzése érdekében támogatjuk a vidéki turizmusformák közül a fenntartható falusi, agro- és ökoturisztikai fejlesztéseket, az infrastrukturális és szolgáltatási beruházásokat, a marketinget.

Pályázatot nyújthatnak be: mikro-, kis- vagy középvállalkozások, önkormányzati társulások, nonprofit szervezetek, természetes személyek és egyházi jogi személyek. A fejlesztés 5000 fő lakosságszám vagy 100 fő/km² népsűrűség alatti települések kül- és belterületein valósulhat meg. A Budapest agglomerációjához tartozó települések, a városok, valamint kistérségi központok nem pályázhatnak.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: a későbbiekben kerül meghatározásra.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? A támogatás hátrányos helyzetű területen megvalósuló fejlesztés esetén az összes elszámolható kiadás 65%-a, egyéb területen annak 60%-a. Amennyiben az ügyfél nonprofit szervezet és a beruházás közhasznú tevékenységének ellátásához köthető, az összes elszámolható kiadás 100%-a.

Mikortól lehet pályázni? 2012 I. félévében

A NATURA 2000 területek fenntartási terveinek kidolgozása

A támogatás célja a Natura 2000 területek fenntartási terveinek elkészítése által az e területek kijelölésének alapjául szolgáló fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése és fenntartása, a Natura 2000 területekre vonatkozó környezeti, természeti ismeretek bővítése, a gazdálkodók, valamint egyéb területhasználók tevékenységének összehangolása a Natura 2000 területek védelmi célkitűzéseivel.

Pályázatot nyújthatnak be: azok, akik:

- a) legalább egy partnerrel együttműködési megállapodást kötöttek;
- b) rendelkeznek a 2007. évi XVII. törvényben meghatározott regisztrációs számmal;
- c) rendelkeznek legalább egy felsőfokú természettudományi végzettséggel alkalmazottal vagy megbízott szakértővel.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 561 millió Ft.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? A támogatás mértéke az összes elszámolható kiadás 100%-a, de legfeljebb a jogszabályban a Natura 2000 területegységre vonatkozóan meghatározott támogatási összegig terjedhet.

Mikortól lehet pályázni? 2012. I. negyedév.

Egyéb támogatott programok és jogcímek

2012 második félévében az alábbi jogcímek megnyitását tervezzük, amelyekre támogatási pályázatokat lehet beadni a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz.

- Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás (SAPS).
- GAZDANet.
- Az Európai Halászati Alap (EHA) társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program (HOP) 2. és 3. prioritási tengelye szerinti intézkedések támogatása.
- Mezőgazdasági termelők gazdaságátadási támogatása.
- Az élelmiszer-minőségi rendszerekben részt vevő mezőgazdasági termelők támogatása.
- Termelői csoportok támogatása az élelmiszer-minőségi rendszerek keretében tartozó termékekre vonatkozó tájékoztatói és promóciós tevékenységek terén.
- Termelői csoportok létrehozásához és működéséhez nyújtandó támogatás.
- Natura 2000 kifizetések mezőgazdasági területeken.
- A fiatal erdők állományneveléséhez nyújtandó támogatás.
- Erdő-környezetvédelmi kifizetések.
- Erdészeti potenciál helyreállítása.
- Nem termelő beruházásoknak nyújtott támogatás.
- Mikroállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása.
- Falumegújítás és -fejlesztés.
- Vidéki örökség megőrzése.

NEMZETI FINANSZÍROZÁSÚ PROGRAMOK KIDOLGOZÁSA ÉS INDÍTÁSA

A Nemzeti Vidékstratégia átfogó célkitűzését és céljait hét stratégiai területen, nemzeti és térségi programok keretében kívánjuk megvalósítani. A hazai forrásokból megvalósuló nemzeti programok egyrészt meglévő programok folytatását, illetve továbbfejlesztését tartalmazzák (pl. az élehető vidékhez kapcsolódó infrastruktúra – ivóvízellátás, szennyvízelvezetés és -tisztítás – fejlesztése), másrészt új programok indítását jelentik. 2012 I. félévében két nemzeti stratégiai program nyílik meg a pályázók előtt. A többi – zömében új – program részletes szakmai kidolgozására, egyeztetésére és az ütemezett megvalósításukhoz szükséges jogi, gazdasági szabályozási, intézményi és különösen a pénzügyi feltételek megteremtésére 2012-ben folyamatosan kerül sor.

Tanyafejlesztési program

A program célja a tanyarendszer, a tanyai gazdálkodás korszerű megújítása, újjáélesztése, a tanyai életmód sajátos értékeinek megmentése, megőrzése, hátrányainak csökkentése, valamint a tanyás térségek fenntartható – a komplex vidékfejlesztéshez illeszkedő – fejlődésének elősegítése.

Pályázatot nyújthatnak be: Tanyagazdaságok fejlesztésénél: tanyás településeken mezőgazdasági tevékenységet végző, a tanyán életvitelszerűen élő tanyagazdák (őstermelők, egyéni vállalkozók, családi gazdálkodók). Önkormányzati, térségi típusú fejlesztéseknél: tanyás települések önkormányzatai, önkormányzati konzorciumai, önkormányzatok által alapított non-profit gazdasági társaságok, tanyás térségekben működő megyei agrárkamarák, agrárkamarák által alapított non-profit gazdasági társaságok, tanyás térségekben működő többcélú kis térségi társulások, egyházak, valamint tanyagondnoki feladatokat ellátó, támogatásra jogosult társadalmi szervezetek.

Rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 1,5 Mrd Ft.

Mekkora a támogatás összege és mértéke? A maximális támogatás összege 50 millió Ft. A támogatás mértéke a fejlesztés teljes költségének 75-90%-a.

Mikortól lehet pályázni? A pályázatok benyújtásának határideje: 2012. I. félév.

Állami génmegőrzési program

Élelmiszer- és mezőgazdasági célú genetikai erőforrásaink, a hazai kultúrnövény- és haszonállat-fajok, -fajták kiemelt fontosságú nemzeti örökségeink. Genetikai erőforrásaink felkutatása, begyűjtése, megőrzése, fenntartása és felhasználása fontos nemzetbiztonsági stratégiai kérdés. Csak így valósítható meg élelmiszer-önrendelkezésünk, valamint az ország egészséges és biztonságos étellemmel történő ellátása. Ennek érdekében a Vidékfejlesztési Minisztérium önálló intézményként létrehozta a Növényi Diverzitás Központot (NÖDIK) és a Kisállattenyésztési Kutatóintézet és Génmegőrzési Koordinációs Központot (KÁTKI), amelyek koordinálják a biológiai alapok megőrzését és az ebben részt vevő intézmények munkáját. A támogatás célja a mezőgazdasági termelés biológiai alapjainak, genetikai anyagainak fenntartása és fejlesztése, különös tekintettel a mezőgazdasági célú genetikai erőforrások begyűjtésére, dokumentálására, valamint kutatási, oktatási és természetesi célra történő hasznosítására.

Pályázatot nyújthatnak be: állami génmegőrzési feladatokat ellátó intézmények, szervezetek.

Rendelkezésre álló keretösszeg: 176 millió Ft.

Egyéb, kidolgozás alatt álló nemzeti stratégiai programok

2012-ben a Vidékfejlesztési Minisztérium – a programok jellegétől függően – a társtárccák, valamint szakmai szervezetek bevonásával kidolgozza a nemzeti stratégiai programokat és a térségi komplex vidékfejlesztési programokat. A következő programok kidolgozása megkezdődött, megvalósításuk, 2012. évi indításuk különösen fontos:

- Demográfiai földprogram.
- „Egészséges helyi élelmiszert a közétkeztetésbe!” program.
- Helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés program.
- Cserehát program.
- Tokaj-Hegyalja világörökségi térségfejlesztési program.
- „Vidékfejlesztési együttműködések a Kárpát-medencei határon túli magyarsággal” program.
- Az agrár- és környezettudományi kutatóintézeti hálózat helyreállítása és tájközpontú, regionális fejlesztése.
- A gazdálkodás biológiai alapjainak fenntartását, fejlesztését végző hálózatok (génbankok, nemesítő intézetek, vetőmag- és szaporítóanyag-előállító intézmények, ellenőrző és minősítő intézmények) egységes rendszerének helyreállítása, fejlesztése.
- A népfőiskolai rendszer megújítása, megerősítése, vidékfejlesztési profilú tartalmi fejlesztése.

2012-ben valamennyi nemzeti stratégiai programot részletesen kidolgozzuk.

Kiegészítő nemzeti agrártámogatási programok

2012 I. negyedévtől az alábbi kiegészítő nemzeti agrártámogatások igényelhetők.

- Likviditást segítő hitelprogramok: TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram; MFB Fagykár 2011 Forgóeszköz Hitelprogram; MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram;
- kiegészítő nemzeti támogatás (TOP-UP);
- anyajuh- és anyakecsketartás csekély összegű („de minimis”) támogatása;
- az erdők felújításának csekély összegű („de minimis”) támogatása;
- szerkezetátalakítási programok: tejtermelőköt sújtó különleges hátrányok kezeléséhez kapcsolódó, 2012. évi különleges támogatás; különleges rizstámogatás; zöldség, gyümölcs és dohány szerkezetátalakítási nemzeti program; húsmarha és a juh ágazatokban nyújtott kérődző szerkezetátalakítási nemzeti program;
- az uniós csatlakozás előtt nemzeti forrásból megkezdett erdőtelepítések támogatása.

UTÓSZÓ

A most induló **Darányi Ignác Terv a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának** kereteit adja meg. Olyan – öt fő intézkedési területre épülő – váz, amelynek tartalommal és programokkal való megtöltése folyamatos – a kitűzött stratégiai célokra épülő – feladata lesz a vidékfejlesztési kormányzatnak, a feladatot koordináló Parlamenti Államtitkárságunknak és Stratégiai főosztályunknak. Jelen kiadványunk e Nemzeti Vidékstratégiára épülő vázat mutatja be, és rögzíti a 2012-re ütemezett programokat, feladatokat és intézkedéseket, a terv kibontásának első lépéseit.

A tárca azt tervezi, hogy minden évben elkészíti azt az összefoglaló, tájékoztató anyagot, amely részben az elmúlt időszakot és annak tapasztalatait értékeli, összegzi a Nemzeti Vidékstratégia által kitűzött célok szempontjából, másrészt kibontja a következő évre vonatkozó programokat, feladatokat és intézkedéseket. Ebben az elemző, tervező, a Nemzeti Vidékstratégia által meghatározott programot kibontó folyamatban, a vidék és a magyar társadalom egésze megújításának munkálataiban ajánl és kér a Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a Kormány alkotó partnerséget mindazoknak, akik tenni akarnak az agrárium, a vidék és a környezet ügyéért, a magyarság Kárpát-medencei felemeléséért.

Budapest, 2012. január 16.

Dr. Fazekas Sándor
vidékfejlesztési miniszter

Tartalomjegyzék

KÖSZÖNTŐ.....	3
DARÁNYI IGNÁC AGRÁRPOLITIKUSI ÉLETMŰVE.....	4
NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA (NSV 2012–2020) – A MAGYAR VIDÉK ALKOTMÁNYA.....	6
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEK ÉS SZEMPONTOK.....	7
Átfogó célkitűzés.....	7
Stratégiai célok.....	7
Horizontális szempontok.....	8
STRATÉGIAI TERÜLETEK ÉS NEMZETI PROGRAMOK.....	8
A DARÁNYI IGNÁC TERV: A NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KERETPROGRAMJA.....	10
A JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET MEGÚJÍTÁSA, ÉLETSZERŰVÉ TÉTELE.....	11
A Nemzeti Vidékstratégiában megfogalmazott jogalkotási elvek.....	11
A szabályozási, jogi környezet megújításának fő területei.....	11
A Nemzeti Vidékstratégia megvalósításához kapcsolódó kiemelt jogalkotási feladatok.....	12
Folyamatban lévő, illetve 2012 első félévére tervezett főbb jogalkotási lépések.....	12
HATÉKONY, ÜGYFÉLBARÁT TÁMOGATÁSI ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER KIALAKÍTÁSA.....	14
A támogatási rendszer egyszerűsítése, ügyfélbaráttá tétele.....	14
A hatóságok, hivatalok hatékony és ügyfélbarát működésének megteremtése.....	14
Az adminisztrációs terhek csökkentése, egyszerűsítési feladatok.....	15
SZEMLÉLETFORMÁLÁSI, KÉPZÉSI PROGRAMOK ÉS AKCIÓK INDÍTÁSA.....	16
Belföldi agrármarketing programok a magyar élelmiszerek népszerűsítésére.....	16
Tudatos fogyasztó és vásárló program.....	16
A vidékfejlesztés szakképzési rendszerének és intézményhálózatának megújítása.....	17

<i>Az iskolarendszerű és terepi környezeti oktatás, nevelés megújítása.....</i>	17
<i>Az erdő- és vízgazdálkodás tervezési, tanácsadási és információs rendszerének megújítás.....</i>	17
<i>E-könyvtár kialakítása a mezőgazdasági és környezetügyi tudásanyagban.....</i>	18
UNIÓS ÉS HAZAI TÁRSFINANSZÍROZÁSÚ PROGRAMOK KIDOLGOZÁSA ÉS INDÍTÁSA.....	19
<i>Fiatalkorú gazdák induló támogatása.....</i>	19
<i>A mezőgazdasági termékek értéknövelése.....</i>	19
<i>Zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatása.....</i>	20
<i>Kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodók kompenzációs támogatása (KAT).....</i>	20
<i>Őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzése.....</i>	21
<i>Genetikai erőforrások megőrzése.....</i>	21
<i>Mezőgazdasági területek első erdőszítése.....</i>	22
<i>Agrár-erdészeti rendszerek első létrehozása mezőgazdasági földterületeken.....</i>	22
<i>NATURA 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás.....</i>	22
<i>Nem mezőgazdasági tevékenység kialakítása.....</i>	23
<i>Turisztikai tevékenységek ösztönzése.....</i>	23
<i>NATURA 2000 területek fenntartási terveinek kidolgozása.....</i>	24
<i>Egyéb támogatott programok és jogcímek.....</i>	25
NEMZETI FINANSZÍROZÁSÚ PROGRAMOK KIDOLGOZÁSA ÉS INDÍTÁSA.....	26
<i>Tanyafejlesztési program.....</i>	26
<i>Állami génmegőrzési program.....</i>	27
<i>Egyéb, kidolgozás alatt álló nemzeti stratégiai programok.....</i>	27
<i>Kiegészítő nemzeti agrártámogatási programok.....</i>	28
UTÓSZÓ.....	29

Kiadja: Vidékfejlesztési Minisztérium 1055 Budapest, Kossuth L. tér. 11.

Felelős kiadó: Dr. Fazekas Sándor miniszter

Felelős szerkesztők: Dr. Ángyán József államtitkár, Dr. Czene Zsolt főosztályvezető, Tátrai Eszter sajtófőnök

Szakágazat-irányítók: Dr. Ángyán József államtitkár, Czerván György államtitkár, Farkas Imre államtitkár,

Dr. Illés Zoltán államtitkár, Dr. Kardeván Endre államtitkár, V. Németh Zsolt államtitkár

Készült: 2000 példányban

A kézirat lezárva: 2012. január 10.

A Darányi Ignácról készült képet a Magyar Mezőgazdasági Múzeum bocsátotta rendelkezésre.

Kapcsolatfelvétel:

Észrevételeikkel, javaslataikkal forduljanak bátran a tárca vezetéséhez, illetve a programot irányító, koordináló államtitkársághoz.

www.kormany.hu/hu/videkfejlesztési-minisztérium

www.videkstrategia.kormany.hu

jozsef.angyan@vm.gov.hu, +36 (1) 7953771, zsolt.czene@vm.gov.hu, +36 (1) 7953928

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

2012